

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum dependeat ex solo obiecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

De differentiâ autē
varioſq; bonitatis i
actibus aliarum virū,
nisi forte
per accidens, prout finis depēdet
ex fine, & volūtas ex uoluntate.

AD SECUNDVM dicēdū,
quod ſuppoſito quod uoluntas
ſit boni, nulla circumſtantia po-
teſt eam facere malam. Quod ergo
dicitur, quod aliquis uult ali-
quod bonum, quādo nō debet,
poſteſt intelligi dupliciter. Vno
modo ita, quod iſta circumſtātia
referatur ad uolūtū: & ſic uolū-
tas non eſt boni: quia uelle face-
re aliquid quando non debet ſic
ri, non eſt uelle bonū. Alio mo-
do ita, quod referatur ad actum
uolendi: & ſic impoſſibile eſt, q̄
aliquis uelit bonum quando nō
debet: quia ſemper homo debet
uelle bonum, niſi forte per acci-
dens, in quantum aliquis uolens
do hoc bonum, impeditur, ne
tunc uelit aliquod bonum debi-
tum: & tunc non incidit malum
ex eo, quod aliquis uult illud bo-
num, ſed ex eo quod non uult
aliud bonum, & ſimiliter dicen-
dum eſt de aliis circumſtantiis.

AD TERTIVM dicēdū, quod
circumſtantiā ignorantia excuſat
malitiā uoluntatis ſm quod circ-
cuſtantiā ſe tenent ex parte uoli-
ti, in quantum, ſcilicet ignorat cir-
cuſtantiā actus, quem uult.

ARTICVLVS IIII.

*Vtrum bonitas uoluntatis dependeat
ex ratione.*

AD TERTIVM ſic proceditur.
Videtur, quod bonitas uolū-
tatis non depēdeat à ratione. Prius enim non depē-
det à poſteriori: ſed bonum per prius pertinet ad
uoluntatem, quā ad rationem, ut ex ſupra dictis
patet: ergo bonū uoluntatis non dependet à rōne.

¶ 2° Præ. Philoſophus dicit in 6. Ethicorū, q̄ boni-
tas intellectus practici, eſt uerum conforme appeti-
tū recto: appetitus autem rectus eſt uoluntas bona:
ergo bonitas rationis practice magis dependet à bo-
nitate uoluntatis, quā econuerſo.

¶ 3° Præ. Mouens non dependet ab eo, quod moue-
tur, ſed econuerſo: uoluntas autem mouet rationē
& alias uires, ut ſupra dictum eſt. * ergo bonitas uo-
luntatis non dependet à ratione.

SED CONTRA eſt, quod Hilarius dicit in deci-
mo de Trinitate. Immoderata eſt omnis ſuſceptarū
uoluntatum pertinacia, ubi non rationi uoluntas
ſubiicitur: ſed bonitas uoluntatis conſiſtit in hoc,
quod non ſit immoderata: ergo bonitas uolunta-
tis dependet ex hoc, quod ſit ſubiecta rationi.

RESPON. Dicendum, quod ſicut dictum eſt, * Bo-
nitas uoluntatis proprie ex obiecto dependet: obie-
ctum autem uoluntatis proponitur ei per rationē.
Nam bonum intellectum eſt obiectum uolunta-
tis proportionatum ei. bonum autem ſenſibile, uel
imaginarium, non eſt proportionatum uoluntati,
ſed appetitui ſenſituo: quia uoluntas poſteſt tēdere
in bonum uniuerſale, quod ratio apprehendit. Ap-

petitus autem ſenſituius non tendit niſi in bonum
particulare, quod apprehendit uis ſenſitiua: & ideo
bonitas uoluntatis dependet à ratione eo modo,
quo dependet ab obiecto.

AD PRIMVM ergo dicēdū, q̄ bonum ſub rōne
boni, id eſt appetibilis, per prius pertinet ad uolūta-
tē, quā ad rōnem: ſed tñ per prius pertinet ad rō-
nē ſub rōne ueri, quā ad uoluntatem ſub ratione
appetibilis: quia appetitus uoluntatis non poſteſt
eſſe de bono, niſi prius à ratione apprehendatur.

AD SECUNDVM dicēdū, quod Philoſ. * ibi loquit̄
de intellectu practico, ſecundū q̄ eſt conſiliatiuus,
& ratiocinatiuus eorū, quæ ſunt ad finem: ſic enim
perficitur per prudentiā. In his autem quæ ſunt ad
finē, reſtitudo rationis conſiſtit in cōformitate ad
appetitū finis debiti: ſed tamen, & ipſe appetitus fi-
nis debiti præſupponit rectam apprehenſionem de
fine, quæ eſt per rationem.

AD TERTIVM dicēdū, quod uolūtas quodāmo-
do mouet rōnem: & ratio alio modo mouet uolū-
tatem, ex parte ſcilicet obiecti, ut ſupra dictum eſt. *

ARTICVLVS IIII.

Vtrum bonitas uoluntatis dependeat ex lege æterna.

AD QVARTVM ſic proceditur. Videtur, quod bo-
nitas uoluntatis humanæ nō depēdeat à lege æ-
terna. Vn^o n. una ē regula & mēſura: ſed regula hu-
manæ uolūtatis, ex qua eius bonitas depēdet, ē rō re-
cta: ergo nō depēdet bonitas uolūtatis à lege æterna.
¶ 2° Præ. Mēſura eſt homogenea mēſurato, ut dī
1°. Metaph. ſed lex æterna non eſt homogenea uo-
lūtati humanæ: ergo lex æterna nō poſteſt eſſe mēſu-
ra uolūtatis humanæ, ut ab eo bonitas ei^o depēdeat.
¶ 3° Præ. Mēſura debet eſſe certiffima: ſed lex æterna
eſt nobis ignota: ergo nō pōt eſſe n^{ra} uolūtatis mē-
ſura, ut ab ea bonitas uoluntatis noſtræ dependeat.

SED CONTRA eſt, quod Aug. * dicit 22. lib. contra
Faullum, quod Peccatum eſt factum ad legem, dictum, uel
concupitū aliquid contra æternā legem: ſed malitia
uolūtatis eſt radix peccati: ergo cū malitia bonitati
opponat, bonitas uolūtatis dependet à lege æterna.

RESPON. Dicēdū, quod in omnibus cauſis ordi-
natis, effectus plus depēdet à cauſa prima, quā à cau-
ſa ſecunda: quia cauſa ſecunda nō agit, niſi in uirtute
primæ cauſæ. Quod autem rō humana ſit regula uo-
lūtatis humanæ, ex qua eius bonitas mēſuretur, ha-
bet ex lege æterna, q̄ eſt ratio diuina. Vnde in pſal. 4.
dicitur, Multi dicunt. Quis oſtendit nobis bona? Si-
gnatū eſt ſuper nos lumen uultus tui, dōmine. qua-
ſi diceret, Lumen rōnis, quod in nobis eſt, intantū
poſteſt nobis oſtendere bona, & noſtrā uoluntatem
regulare, in quantum eſt lumen uultus tui, i. a uultu
tuo deriuatum. Vnde manifeſtum eſt, quod multo
magis dependet bonitas uolūtatis humanæ à lege
æterna, quā à ratione humana: & ubi deficit huma-
na ratio, oportet ad rationem æternam recurrere.

AD PRIMVM ergo dicēdū, quod unius rei nō
ſunt plures mēſuræ proximæ, poſſunt tamen eſſe
plures mēſuræ, quarum una ſub alia ordinetur.

AD SECUNDVM dicendum, quod mēſura proxi-
ma eſt d homogenea mēſurato, non autem mē-
ſura remota.

AD TERTIVM dicēdū, quod licet lex æterna ſit
nobis ignota, ſecundū quod eſt in mēte diuina, in-
notefcit tñ nobis aliquāter, uel per rationem na-
turalem quæ ab ea deriuatur ut propria eius imago,
uel per aliqualem reuelationem ſuperadditam.

ARTI-

Inf. q. 21. ar.
1. cor.
Super
q. 9. art. 11.
6. eth. 2. r. 3.
q. 9. art. 1.
* In princ.
p. 1. lib. 1.
art. 1. & 2.

Inf. q. 21. ar.
1. cor.
1. cor. 4. to. 3.
c. 27. in prin-
cipio. 10. 6.

D. 13.